

معرفی چند سند تاریخی

محمدحسین رضایی

در شماره ۲۵ فصلنامه تاریخ معاصر ایران چند سند از عصر صفوی و زندیه تقدیم حضور خوانندگان محترم شد. اکنون و در ادامه، در این شماره نیز به معرفی چند سند تاریخی از عصر قاجار می‌پردازیم. لازم به ذکر است که این اسناد نیز مانند اسناد عصر صفوی مربوط به سید جلال‌الدین مهدی و فرزندان وی می‌باشد که شرح حال مختصری از ایشان در شماره ۲۵ ارائه شد. همچنین ضمن عرض پوزش متذکر می‌شود که در شماره قبل در معرفی سند شماره ۴ که مربوط به دوره سلطنت شاه صفی صفوی ۱۰۵۲-۱۰۳۸ بود اشتباهاً نام پدر شاه صفی، شاه ظهاسب ذکر شده است. در حالی که شاه صفی اول فرزند شاه عباس اول و پدر شاه عباس ثانی می‌باشد. با مرگ کریم‌خان زند در ۱۱۹۳ ق نزاع بر سر قدرت بین بازماندگان وی و نیز دیگر رقبا در گرفت و ایران مجدداً دچار درگیریهای داخلی شد. تا اینکه از میان گرد و غبار جنگ و ستیز، خان قاجار، آقامحمدخان موفق شد بر سایر رقبا غلبه نموده و سلسله قاجاریه را تأسیس نماید. با روی کار آمدن سلسله قاجاریه علیرغم جابجایی گسترده سیاسی در کشور موقعیت سادات رضوی مقیم در دلیجان که از اولاد سید جلال‌الدین مهدی بود همچنان محفوظ ماند. باید متذکر شوم احکامی که از صدر صفویه در خصوص سید جلال‌الدین مهدی و خاندان وی صادر شده تا پایان قاجار کم و بیش رایج بوده و فقط بحث تیول‌داری در دوره قاجار حذف شده است. اسناد ذیل حاکی از موقعیت سادات رضوی دلیجان در عصر قاجار می‌باشد.

سند شماره ۱

اولین سندی که از دوره زمامداری قاجاریه در خصوص منطقه دلیجان و خاندان سادات رضوی در اختیار این جانب می‌باشد سندی است با مهر فتحعلی‌شاه به تاریخ ۱۲۱۳ قمری مبنی بر معافیت مالیاتی سادات دلیجان که در حاشیه عریضه آنان نوشته و مهر شده است. سجع مهر که دارای تحمیدیه می‌باشد عبارتست از: العزة لله -

گرفت خاتم شاهی ز قدرت ازلی
قرار در کف شاه زمانه فتحعلی ۱۲۱۳

سند شماره ۲

سند دوم نیز فرمانی است مربوط به دوره فتحعلی شاه و دارای مهر و طغرای فتحعلی شاهی است. این سند با عبارت مبارکه بسم الله تعالی العزیز مزین و سپس ممهور به مهر شاه به این سجع می باشد: الملک الله - سلطان صاحبقران
گرفت خاتم شاهی ز قدرت ازلی
قرار در کف شاه زمانه فتحعلی ۱۲۴۴

در سمت راست نیز طغرای عبارت الملک لله تعالی حکم همایون شد دیده می شود مضمون سند نیز حاکی از برقراری مقرری مرحوم میرزا علی رضای رضوی در حق فرزندان او میرزا عبدالله و میرزا هاشم می باشد. سند بتاریخ ذی قعدة الحرام ۱۲۴۷ نوشته شده است.

سند شماره ۳

عریضه اولاد سیدجلال الدین مهدی به فتحعلی شاه و تقاضای مستمری از او که در حاشیه آن دستور حاکی از موافقت شاه که به مهر او ممهور شده است به چشم می خورد. تاریخ سند شوال ۱۲۲۰ قمری و سجع مهر: العزة لله
گرفت خاتم شاهی ز قدرت ازلی
قرار در کف شاه زمانه فتحعلی ۱۲۱۳

سند شماره ۴

این سند مربوط به سال ۱۲۵۱ قمری و دوره سلطنت محمدشاه قاجار است که در آن برای آقایان سیدعبدالله و میرزاهاشم نوادگان سیدجلال الدین مهدی مستمری سالیانه مقرر شده است.

سند شماره ۵

سند پنجم فرمان ناصرالدین شاه قاجار است مبنی بر برقراری مقرری مرحوم میرزا علیرضای رضوی در حق فرزندان او میرزا عبدالله و میرزا هاشم. تاریخ فرمان ۱۲۶۵ قمری است و در تائید دیگر فرامین شاهان قاجار صادر شده است. آغاز فرمان متبرک به عبارت مبارکه بسم الله تعالی العزیز و سپس مهر شاه با سجع ذیل آمده است: الملک لله تعالی

تا که دست ناصرالدین خاتم شاهی گرفت
صیت داد و معدلت از ماه تا ماهی گرفت ۱۲۶۴
در ابتدای سطر اول نیز طغرا با عبارت الملك لله تعالی حکم همایون شد دیده می شود.

سند شماره ۶

سند شماره ۶ مربوط به دوران سلطنت ناصرالدین شاه و صدارت میرزا تقی خان امیرکبیر است. در پشت سند مهری به سجع محمدتقی که متعلق به امیرکبیر است و مهر دیگری با سجع «لا اله الا الله الملك الحق المبین - عبده سلیمان ۱۲۴۸» به چشم می خورد. سند به تاریخ جمادی الاول ۱۲۶۵ و در خصوص برقراری معافیت قریه دلیجان از عوارض و مالیات در حق آقا سید عبدالله از اولاد جلال الدین مهدی است.

سند شماره ۷

سند هفتم حکمی به تاریخ ربیع الاول ۱۲۶۵ قمری مبنی بر برقراری مواجب در حق آقا سید عبدالله از اولاد جلال الدین مهدی است. سند مهمور به مهری با سجع: لا اله الا الله الملك الحق المبین - عباسقلی ۱۲۶۱ می باشد.

سند شماره ۸

سندی با مهر «اعتمادالدوله ۱۲۸۵» مبنی بر برقراری مستمری در حق سیدعبدالله دلیجانی از اولاد سیدجلال الدین مهدی به تاریخ ۱۲۸۶ قمری است. در پشت سند مهری با سجع: «عبده الراجی عباس ۱۲۷۶» مشاهده می شود.

سند شماره ۹

حکم معتمدالملک در خصوص برقراری مستمری در حق آفاسیدعبدالله دلیجانی به تاریخ ربیع الاول ۱۲۸۹ است. مهر رضاقلی پیشکار حکومت دلیجان نیز دیده می شود.

سند شماره ۱۰

حکم میرزا حبیب الله خان انصاری حاکم منطقه دلیجان به تاریخ ۱۳۰۴ قمری مبنی است بر برقراری مستمری در حق آقا سیدعبدالله دلیجانی.

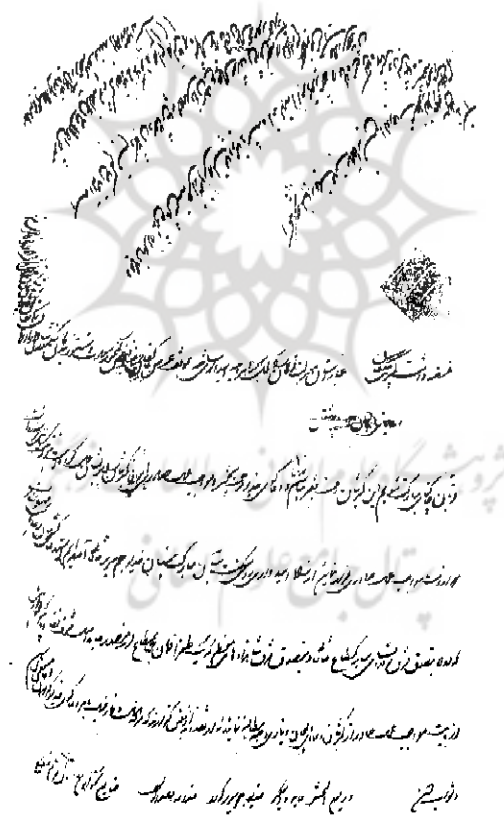
سند شماره ۱۱

عریضه رعایای دلیجان به علی اصغرخان امین السلطان مبنی بر تقاضای رفع تعذبات

کدخدای دلجان. در حاشیه، دستخط امین‌السلطان در خصوص رسیدگی به درخواست آنان به چشم می‌خورد. در پشت سند نیز مهر امین‌السلطان دیده می‌شود. تاریخ سند ۱۳۰۶ قمری است.

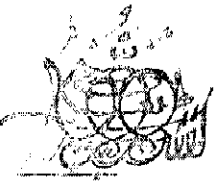
سند شماره ۱۲

عریضه سیدعلی دلجانی به اتابک و تقاضای اعمال تخفیفات مالیاتی که از سالها قبل برای خانواده او در نظر گرفته شده بود. در حاشیه دستور امین‌السلطان به محمدجعفرخان حاکم دلجان مبنی بر اجابت درخواست صاحب عریضه به تاریخ ۱۳۰۶ قمری به چشم می‌خورد. پشت سند نیز مهر امین‌السلطان دیده می‌شود.

سندی از دوره زمامداری قاجاریه در خصوص منطقه دلجان و خاندان سادات رضوی؛ با مهر فتحعلی‌شاه به تاریخ ۱۲۱۳ قمری مبنی بر معافیت مالیاتی سادات دلجان

را اذینا و اذینا

میرزا
اگر این جبهه انبساط و توسعه را در اختیار خود نگذارد...

میرزا
و بعد از سر مردود شدن این رساله به سبب آن که در آن بیان شده بود که...

میرزا
برین اساس در آن مرحوم نیز برضای پدرش در راه رسیدن به این مقصد...

میرزا
شوشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
کتابخانه تخصصی ویدئو و کامپیوتر
پرتال جامع علوم انسانی

میرزا
و بعد از این وقت صرف اینست که در راه رسیدن به این مقصد...

میرزا
و بعد از این وقت صرف اینست که در راه رسیدن به این مقصد...

فرمان ناصر الدین شاه قاجار مبنی بر برقراری مقرری مرحوم میرزا علیرضای رضوی
در حق فرزندان او میرزا عبدالله و میرزا هاشم